

Asia

ECOFIN-neuvosto, 21.1.2020, Bryssel: Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 21.01.2020

Uusi puheenjohtajamaa Kroatia esitteli työohjelmansa Ecofin-sektorilla. Työohjelmassa nostettiin esiin talous- ja rahaliiton (EMU) syventäminen, pääomamarkkinaunionin kehittäminen, budjettiasiat, verotus sekä tulliunioni.

Komissio esitteli osana vuoden 2020 eurooppalaisen ohjausjakson valmistelua vuotuisen kestävä kasvun strategian, hälytysmekanismiraportin ja euroalueen suositukset. Näihin palataan helmikuun Ecofinissä neuvoston päätelmien muodossa.

Neuvosto kuuli komission esityksen Euroopan vihreän kasvun ohjelmasta ja kävi sen perään alustavan näkemystenvaihdon. Komission esitys sai laajaa tukea. Esityksen lukuisiin yksityiskohtiin palataan jatkotyöskentelyssä.

Lisäksi neuvostossa käytiin keskustelu digitalisoituvan talouden verohaasteista ja OECD:ssä tehtävästä työstä. Puheenvuoroissa OECD:n työtä tuettiin laajasti digiverotusta koskevan työohjelman verotusoikeuksien allokatiota koskevan I pilarin sekä minimiverotusta koskevan II pilarin osalta. Komissio jatkaa vaikutusarvioiden tekemistä sekä EU-oikeudellista analyysiä yhdessä jäsenmaiden kanssa.

Euroryhmässä keskusteltiin IMF:n artikla IV –prosessiin kuuluvasta väliarviosta euroalueen taloustilanteesta ja Portugalin päivitetystä alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Lisäksi komissio esitteli luonnoksensa euroalueen talouspolitiikan suuntaviivoiksi.

Laajennetussa euroryhmässä käsiteltiin talous- ja rahaliiton kehittämisen jatkotyötä keväällä joulukuun eurohuippukokouksen linjausten pohjalta. Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) uudistamisesta tavoitteena on sopu maaliskuussa, avoinna on yhteistoimintalausekkeiden ehtojen liittäminen sopimuksen liitteeksi. Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn osalta avoinna on käyttöönoton aikataulu tavoitteena siitäkin yhteinen näkemys maaliskuussa. Euroalueen talousarviovälineen (BICC) rahoitus on prioriteetti lähiviikkoina. Tavoitteena on raportoida mahdollisen rahoitusta täydentävän valtiosopimuksen tarpeesta, muodosta ja sisällöstä sekä rahoituksen määrästä helmikuussa.

Puheenjohtajan työohjelman esittely

Puheenjohtaja esitteli työohjelmansa Ecofin-sektorilla sekä yleisiä puheenjohtajakautensa teemoja. Kroatian ensimmäistä puheenjohtajuuskautta ohjaa neljä pääteemaa: kehittyvä Eurooppa, yhteyksien Eurooppa, suojeleva Eurooppa ja vaikutusvaltainen Eurooppa. Kroatian Ecofin-sektorin prioriteetteihin kuuluvat euron kansainvälisen roolin vahvistaminen, väestörakenteen muutos ja sen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset julkisen talouden kestävyYTEEN – erityisesti ikääntyvän väestön ja aivovuodon osalta – sekä uudistusten ja lähentymisen edistäminen jäsenvaltioiden kesken, johon liittyen Kroatia pyrkii saavuttamaan yhteisymmärryksen uudistusten ja investointien tukiohjelmasta puheenjohtajakaudellaan.

Kroatia korostaa myös pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin toteuttamista EMU:n syventämisen kannalta. Lisäksi puheenjohtaja kertoi jatkavansa työtä yhteisen talletussuojajärjestelmän (EDIS) ja järjestämättömien luottojen osalta. Budjettiasioissa Kroatia keskittyy vuoden 2018 budjetin vastuuvapautusmenettelyn loppuunsaattamiseen, sujuvaan vuoden 2020 budjetin täytäntöönpanoon sekä vuoden 2021 budjetin suuntaviivojen eteenpäin viemiseen. Kroatia pyrkii myös saattamaan loppuun keskustelut omista varoista ja petosten torjunnasta seuraavalle rahoituskaudelle. Verotuskysymyksissä Kroatiaa ohjaavat läpinäkyvyyden, tehokkuuden ja kestäväen verojärjestelmän periaatteet. Tulliunionin osalta Kroatian painopisteenä on tullihallinnon vahvistaminen EU:n ulkorajoilla sekä yhden luukun periaatteen vahvistaminen tulliasioissa. Komissio kertoi tukevansa tuoreen puheenjohtajamaan prioriteetteja, erityisesti pankkiunionin sekä EMU:n ja euron kansainvälisen roolin vahvistamisen osalta.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – talous- ja rahoitusnäkökohdat

Komission varapuheenjohtaja Valdis Dombrovskis sekä talouskomissaari Paolo Gentiloni esittelivät Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal). Ohjelman lähtökohtana on tavoite ilmastoneutraalista EU:sta vuoteen 2050 mennessä. Ohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi noin 260 miljardin euron vuosittaisia lisäinvestointeja. Euroopan vihreällä investointiohjelmalla rahoitetaan vihreän kehityksen ohjelmaa ja investointeja on tarkoitus saada liikkeelle vähintään 1000 miljardin edestä seuraavan kymmenen vuoden aikana. Lainsäädännön osalta on odotettavissa ehdotukset muun muassa yritysten ei-taloudellisten tietojen raportoinnista, sijoitustuotteiden ympäristömerkistä sekä EU Green Bondeista. Lisäksi valtiontukia ja julkisia hankintoja koskevia sääntelyitä tulee tarkastella ohjelman tavoitteiden kannalta.

Lisäksi komissio kertoi, että eurooppalaisessa ohjausjaksossa huomioidaan jatkossa entistä enemmän kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttaminen. Ohjausjakson puitteissa kiinnitetään huomiota vihreään budjetointiin ja tarkastellaan finanssipolitiikan sääntöjen uudistamista vihreiden investointien näkökulmasta, unohtamatta kuitenkaan julkisen talouden kestävyYTEEN. Verotuksen saralla ajankohtaista on energiaverodirektiivin uudistaminen, jossa huomion kohteena on erityisesti meri- ja lentoliikenne sekä hiilen rajamekanismi (carbon border adjustment mechanism, hiilitulli).

Jäsenvaltiot kävivät asiakohdasta laajan keskustelun. Yleisesti ohjelman tavoitteet saivat laajaa kannatusta. Ilmastohaasteisiin vastaamiseen nähtiin tarvittavan taloudellisia resursseja ja myös yksityisen rahoituksen mobilisointia. Euroopan investointipankin rooliin Euroopan ilmastopankkina suhtauduttiin myönteisesti. Hiilen rajamekanismiin liittyen jotkut jäsenvaltiot korostivat WTO:n sääntöjen noudattamisen tärkeyttä. Osa jäsenvaltioista painotti myös sosiaalista ulottuvuutta ja sitä, että siirtymää ei tulisi tehdä koheesiopolitiikan kustannuksella. Keskustelussa peräänkuulutettiin myös jäsenmaiden erilaisten lähtökohtien huomioonottamista. Lisäksi esitettiin huolia siitä, että kestäväen

kehityksen tavoitteiden integroiminen ohjausjaksoon saattaisi ylikuormittaa ohjausjaksoa, jonka pääasiallinen tehtävä on taloudellisen kestävyuden takaaminen.

Suomi toivotti vihreän kehityksen ohjelman tervetulleeksi ja viittasi joulukuun Ecofin-neuvostossa hyväksyttyyn työohjelmaan ilmastoasioista. Lisäksi Suomi painotti taksonomian merkitystä ja yksityisen rahan mobilisoimista. Suomi näkee verotuksen tärkeänä välineenä ilmastotyössä, mutta päätöksenteossa on tärkeää etsiä konsensusta. Puheenjohtaja kiitti jäsenvaltioita vilkkaasta keskustelusta ja ilmoitti olevansa valmis viemään asiaa eteenpäin puheenjohtajuuskaudellaan.

Eurooppalainen ohjausjakso 2020

Komissio esitteli osana vuoden 2020 eurooppalaisen ohjausjakson valmistelua vuotuisen kestävä kasvun strategian, hälytysmekanismiraportin ja euroalueen suositukset. Komissio hyväksyi ohjausjaksoon liittyvät kokonaisuudet 17.12.2019 osana vuoden 2020 eurooppalaisen ohjausjakson käynnistämistä.

Komissio esitteli vuotuisen kestävä kasvun strategian kokonaisuuden, johon kuuluu neljä ulottuvuutta: ympäristön kestävyys, tuottavuuden kasvu, oikeudenmukaisuus ja makrotalouden vakaus. Makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn käynnistävän hälytysmekanismiraportin osalta komissio totesi, että perusteellinen tarkastelu tehdään 13 jäsenvaltiossa. Komissio korosti, että raportin mukaan euroalueen vaihtotasapainot ovat edelleen suuret, yksikkökustannusten kasvu on jatkunut jossain jäsenvaltiossa ja että asuntojen hintataso on jatkanut nousuaan, vaikkakin hintakehitys on hidastunut siellä, missä on merkkejä yliarvostuksesta. Euroalueen suosituksista komissio korosti tuottavuuden parantamista, myötäsyklisyyden välttämistä sekä julkisen talouden toimenpiteitä, jolla edistetään kestävä taloutta. Lisäksi talous- ja rahoituskomitea (EFC) raportoi neuvostolle komiteassa käydystä keskustelusta. Komiteassa useassa puheenvuorossa painotettiin, että kestävä kehityksen tavoitteiden integroiminen osaksi eurooppalaista ohjausjaksoa ei saa viedä ohjausjakson fokusta pois julkisen talouden kestävyuden turvaamisesta ja makrotaloudellisen tasapainon varmistamisesta. Ohjausjaksoon liittyviin kokonaisuuksiin palataan helmikuun Ecofinissä neuvoston päätelmien muodossa.

Digitalisaation verotukselle asettamat haasteet

Puheenjohtaja esitteli asiakohdan todeten, että globaaliin ongelmaan tarvitaan globaali ratkaisu. OECD:ssä pyritään lähipäivinä saamaan aikaan ratkaisu tulevan säännösten arkkitehtuurista. Keskustelu digitalisaation verotukselle asettamista haasteista ei koske vain digitalisoituvan talouden verotusta vaan koko kansainvälisen yritysverotuksen järjestelmän uudistamista. Puheenjohtajamaa tulee osallistumaan OECD:n työhön edellisten puheenjohtajien tapaan ja järjestää myös jäsenmaille mahdollisuuden käydä asiassa keskustelua. Jäsenmaiden on perusteltua osallistua OECD:n työhön järjestäytyneesti EU:n yhteisten intressien turvaamiseksi neuvotteluiden ollessa parhaillaan kriittisessä vaiheessa.

Jäsenvaltiot esittivät näkemyksiään käynnissä olevasta keskustelusta ja työn jatkoaskelista. Puheenvuoroissa OECD:n työtä tuettiin laajasti sekä verotusoikeuksien allokaatiota koskevan I pilarin että minimiverotusta koskevan II pilarin osalta. Pilari I:n suhteen eräät jäsenvaltiot olivat huolissaan pienempien avointen talouksien asemasta. Samoin monet halusivat varmistua siitä, että ehdotus todella kattaa ne tilanteet, joihin alun pitäen haluttiin puuttua, eli digijättien veronmaksuun. Yhdysvaltojen ehdottama Pilari I:n vapaaehtoisuus ei saanut kannatusta. Pilari II:n osalta eräät jäsenvaltiot ehdottivat, että näitä sääntöjä sovellettaisiin vain silloin, kun ei ole kyse aidosta liiketoiminnasta. EU:ssa tehtävää työtä haluttiin edelleen jatkaa vaikutusarvioiden sekä OECD:n ehdotusten ja EU-lainsäädännön yhteensopivuuden analyysin osalta. Suomi piti keskustelua tärkeänä. Ehdotetuilla muutoksilla nähtiin olevan merkittävä vaikutus yritysten toiminnalle ja valtioiden verotuloille ja siksi

ehdotuksia ja niiden vaikutuksia tulisi analysoida huolellisesti ennen ratkaisujen tekemistä. Alkuperäinen tavoite, estää suurten digitaalista toimintaa harjoittavien yritysten verojen välttely BEPS-näkökulmasta, on pidettävä mielessä. Suomelle on tärkeää, että ratkaisut tukevat innovaatioita ja kasvua, että ne turvaavat myös pienten, avoimien talouksien aseman ja että ne takaavat yhdenvertaiset kilpailuedellytykset EU:n jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä. Puheenjohtaja totesi jatkotyön perustuvan käydylle keskustelulle.

Euroryhmä

1. IMF:n artikla IV - konsultaatio

Osana euroalueen vuosittaista IMF:n artikla IV –prosessia IMF esitteli näkemyksiään euroalueen talouspolitiikasta. Kyseessä on välitarkastelu ja varsinainen vuotuinen tutkinta tapahtuu kesällä. IMF näkee euroalueen kasvunäkymän hieman valoisammin kuin komissio tai Euroopan keskuspankki. Talousnäköymän riskit liittyvät kauppajännitteisiin sekä tuleviin kauppasuhteisiin Ison-Britannian kanssa. Finanssipolitiikan keventämiseen ei nähdä tarvetta. Ilmastomuutoksen vastainen taistelu uuden komission prioriteettina sai kiitosta. Euroryhmä pääosin yhtyi IMF:n näkemyksiin.

2. Portugalin päivitetty alustava talousarviosuunnitelma

Portugalin parlamenttivaalien vuoksi uusi hallitus antoi talousarvioesityksensä vasta joulukuussa 2019 ja päivitti samalla komissiolle lähetettyä talousarviosuunnitelmaa. Euroryhmä katsoi, että komissio arvion mukaisesti päivitetty suunnitelma saattaa merkitä merkittävää poikkeamaa sopeutumispolulta kohti keskipitkän aikavälin budjettitavoitetta (MOT), mutta noudattaa velkasääntöä. Euroryhmä katsoi, että Portugalin tulee tehdä tarvittavia lisätoimia, jotta Portugalin vuoden 2020 budjetti on vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjen mukainen. Euroryhmän lausuma asiasta julkaistiin kokouksen jälkeen.

3. Suositusluonnos vuoden 2020 euroalueen talouspolitiikan suosituksiksi – komission esittely

Komissio esitteli suosituksensa euroalueen talouspolitiikkaa koskeviksi suosituksiksi osana joulukuussa julkaistua komission syyspakettia, joka käynnisti vuoden 2020 ohjausjakson. Suosituksessa euroalueen jäsenvaltioita kehoitetaan toteuttamaan toimenpiteitä osallistavan ja kestävä kasvun aikaansaamiseksi sekä kilpailukyvyyn parantamiseksi. Suosituksessa kehoitetaan myös huomioimaan erilaiset lähtökohdat jäsenmaiden finanssipolitiikassa sekä valmiuteen koordinoita finanssipolitiikkaa euroryhmän puitteissa, jos näkymät heikkenevät. Suosituksessa kehoitetaan myös etenemään talous- ja rahaliiton syventämisessä erityisesti toteuttamalla pankkiunioni ja pääomamarkkinaunioni, mikä auttaa myös vahvistamaan euron kansainvälistä asemaa. Komissio katsoo, että nämä toimet auttavat vastaamaan koko euroalueen yhteisiin haasteisiin.

Suosituksista tullaan keskustelemaan valmistelemissa komiteoissa tammikuun loppupuolella ennen talous- ja rahoituskomitean, euroryhmän ja neuvoston käsittelyä helmikuussa.

4. Muut asiat

Espanjan, Itävallan ja Suomen ministerit esittelivät tavanomaiseen tapaan maidensa uusien hallitusten prioriteetteja.

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa

1. Joulukuun eurohuippukokouksen seuranta – EMUn syventäminen

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskusteltiin talous- ja rahaliiton syventämisen jatkotyöstä kevään aikana. Joulukuun eurohuippukokous vahvisti euroryhmässä saavutetun edistyksen **Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus)** uudistamisessa. Avoimeksi jäi, liitetäänkö euromaiden velkakirjoihin sisällytettävien uusien yhteistoimintalausekkeiden ehdot EVM-sopimuksen liitteeksi vai ei. Ehtojen sopimukseen liittämisen vaikutuksista oikeusvarmuuteen ei ole vielä yhteistä näkemystä ja asiassa tehdään vielä lisäselvityksiä tavoitteena yhteinen näkemys viimeistään maaliskuussa.

Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn osalta avoinna on kysymys käyttönoton aikataulusta sekä siihen liittyen mahdollisista muutoksista kriisinratkaisun taakanjakoa koskevaan valtiosopimukseen. Tavoitteena on saavuttaa yhteinen näkemys maaliskuussa. Myös valmistelua kriisinratkaisuun asetetulle pankille myönnettävästä maksuvalmiusrahoituksesta jatketaan tulevana kuukausina ja siitä raportoidaan euroryhmälle kesäkuussa.

Yhteisen talletussuojajärjestelmän (EDIS) osalta jatketaan työtä pankkiunionin kaikkien osatekijöiden lujittamiseksi yhteisymmärryksessä. Euroryhmä antoi mandaatin korkean tason työryhmälle jatkaa keskusteluja kaikista pankkiunionin osa-alueista (1. kriisinratkaisu ja rajat ylittävä integraatio, 2. valtionvelkakirjojen vakavaraisuuskohtelu ja rahoitusvakaus sekä 3. EDIS). Korkean tason työryhmän tulee raportoida edistymisestä laajennetulle euroryhmälle kesäkuussa.

Eurohuippukokous pyysi joulukuussa euroryhmää toimittamaan nopeasti näkemyksensä **lähentymistä ja kilpailukykyä edistävän talousarviovälineen (BICC)** rahoituksesta, jotta väline voitaisiin viimeistellä seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä. Euroryhmä pitää valmistelua prioriteettina lähiviikkoina. Tavoitteena on raportoida mahdollisen rahoitusta täydentävän valtiosopimuksen tarpeesta, muodosta ja sisällöstä sekä rahoituksen määrästä helmikuussa.

Keskustelussa ministeri Kulmuni totesi Suomen olevan sitoutunut jatkamaan työtä pankkiunionin edistämiseksi, ml. yhteinen talletussuojajärjestelmä kunhan rahoitussektorin riskit ovat vähentyneet riittävästi. Keskeistä olisi katkaista pankkien ja valtioiden välinen yhteys. Yhteisen varautumisjärjestelmän aikaistaminen on mahdollista vasta, jos riskejä on vähennetty riittävästi. Mahdolliseen aikaistamiseen liittyvän valtiosopimuksen muuttamisen osalta Suomen kannanmuodostus on kesken.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni, Pysyvä edustaja Marja Rislakki (EUE), AVS Tuomas Saarenheimo (VM), Suomen valtuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
